

Nač poezie

Už sama tato otázka je důkazem, že ve veřejném diskurzu se objevují trhliny v místech donedávna ještě pevných a stabilních. Poezie je nepochybně civilizační fenomén, který provází člověka minimálně od dob paleolitických, jak dosvědčují kresby laní, kanců, bizonů a dalších zvířat nejenom v severošpanělské Altamíře z dob ještě před vynálezem písma. Neboť, řečeno s Baudelairem, „barvy, tóny a vůně jedno jsou“ a poiesis je mění ve formy rituální, mýtotočrné, případně kosmologické, jak dokazuje sumersko akadský mýtus Enúma eliš, který babylónskému králi Nabukadnezarovi I. posvětil prohlášení Marduka nejvyšším božstvem. O egyptských poměrech na přelomu 19.-20. století p. n. l. zase cosí napovídá například Povídka o Sinuhetovi atp... Poezie tedy má i svou podstatnou roli sociální, podobně jako třeba v Nárku nad zkázou města Ur, sumerské lamentaci nad pádem města do moci Elamu (kolem roku 2000 p. n. l.), anebo příběhy Eposu o Gilgamešovi, rodící se od konce 3. tisíciletí p. n. l. z ústně tradovaných sumerských epických písní v téměř dvoutisíciletém vývoji až do své kanonické podoby básně o dvanácti zpěvech z Aššurbanipalovy knihovny, v níž se boží a lidské prolíná ve velkém nadčasovém příběhu, který přetrvává tisíciletí a dodnes dokáže ohromit zaujatého čtenáře svým magickým nábojem a sugestivní silou nemenší než Shakespeara dramata. *Hranice mého jazyka jsou hranicemi mého světa*, říká filozof jazyka Ludwig Wittgenstein, a my se musíme ptát, jaký je náš svět, z něhož se vytrácí tvůrčí fenomén poezie, slova ztrácejí své sémantické kotvy a stávají se pouhými zvukovými signály deklarující stádní příslušnost k dané sociální bublině. *Potopa jest*, píše Miroslav Holub ve stejnojmenné básni, *když nám jdou od úst bubliny a my si myslíme, že jsou to slova*. Je zřejmé, že nazrál čas vrátit slovům obsah a jazyku smysl, abychom byli opět schopni smysluplně definovat hranice svého světa, v němž žijí dávné mýty, v němž má svůj domov láska, soucit a pochopení, v němž pravda není na prodej a přátelství, čest, statečnost a spravedlnost nepatří legendám, které jsme zapomněli, tak jako jsme téměř zapomněli na velkou tvůrčí sílu poezie, provázející nás od úsvitu civilizace na cestě, která je, řečeno s Hérakleitem, *nahoru – dolů, jedna a táž*. Ano, byly na té cestě časy, v nichž básníci byli uctíváni jako králové, i časy kdy přespávali ve škarpách. Ale byla to vždy táž cesta. Allen Ginsberg kdysi hořce poznamenal, že *Někteří lidé by nepoznali poezii, ani kdyby je přepadla za bílého dne na ulici*. Někdy se bojím, aby nás takové odcizení nepostihlo fatálně, v míře nevratné. Bez poezie, bez tvůrčí vnímavosti, ztraceni sami sobě, bychom byli jen cizinci v nepochopitelném světě. O roli poezie sociální a mýtotočrné hovoří v neposlední řadě i Martin Heidegger ve své přednášce u příležitosti 20. výročí úmrtí R. M. Rilkeho nazvané *Nač básníci*, kde říká *Být básníkem v nuzném čase znamená zpívaje sledovat stopy odešlých bohů*.

Navrhuji proto zařadit Poezii coby samostatný literárně vědný studijní předmět v rámci příslušných humanitních fakult vysokého učení. Navázali bychom tak na antickou tradici výuky.

Předpokládaná náplň takového studia by v žádném případě neměla za cíl „vyučení k básnictví“, což ostatně ani není možné. Na druhé straně by rozsah studijního záběru daleko přesahoval rámec kulturní antropologie či samotné hermeneutiky do oblasti sociální, filozofické, historické, spirituální až po psychologickou, etickou a kulturně politickou.

Prosím proto, pokud vás tento návrh oslovil, o připojení vašeho podpisu na znamení souhlasu.

Poezie je poslední (a zároveň nepřetržitý, tisíciletý) pokus oslovit člověka přirozeným jazykem. Tedy jazykem postrádajícím ideologický, byrokratický a jiný balast kazatelů duchovní prázdnoty.

Lubomír Brožek, Klub českých a slovenských spisovatelů

V Praze 28. 8. 2022